Ղազարոս Աղայան

Զանգի-Զրանգի

1

Մարդ ու կնիկ մի տղա ու մի աղջիկ են ունենում . տղան հասած է լինում արդեն, իսկ աղջիկը դեռ բարուրումն է լինում: Այս աղջիկը դեռ հազիվ հինգ ամսական եղած՝ սրանց տանը տարօրինակ բաներ են պատահում: Երբ ոչ ոք չի լինում տանը, բացի ծծկեր աղջկանից, գալիս տեսնում են, որ շատ ուտելու բաներ կան պակասած: Բադիով կաթն է լինում դրած՝ տեսնում են դատարկված, մածուն է լինում՝ նույնպես, տաշտումն է՛լ հաց չի մնում, բղուղներումը՝ յուղ . այսպես և ուրիշ շատ բաներ: Կարծում են, որ գող պիտի մտած լինի տուն, բայց տղան ուրիշ բան է մտածում և ոչ ոքի բան չի ասում:

Մեկ անգամ, երբ ոչ ոք չի լինում տանը, տղան թաք է կենում մի մութ քնջում և տեսնում է, որ ի՞նչ, ահա՛ իր ծծկեր քույրը վեր կացավ, թողած բաժինը կուլ տվավ, ընկավ տաշտի վրա, տեսավ՝ հաց չկա, այլ միայն խմոր է հունցած, ընկավ խմորի վրա և տաշտը մաքուր սրբեց, հետո ընկավ դեսուդեն, շատ հոտոտեց, տեսավ՝ էլ բան չկա, սուս ու փուս գնաց իր տեղը պառկեց, ինչպես մի անմեղ երեխա:

Մայրը դուրս էր գնացել թոնիրը վառելու . երբ որ եկավ, որ խմորը գնդե, տեսավ՝ խմոր չկա: Տղան դուրս եկավ մի անկյունից, մորը դուրս կանչեց և պատմեց նրան, ինչ որ տեսել էր աչքովը:

Մայրը չհավատաց, թե ինչպե՞ս կարելի է, այդպես բան չի լինիլ:

Տղան ասաց.

— Ուրեմն, դո՛ւք գիտեք, այդ դուք, այդ ձեր աղջիկը, ինչ կուզեք՝ արեք . ես այս տանը չեմ կարող մնալ . դա որ մի քիչ էլ մեծանա, մեզ ամենքիս էլ կուտի . դա դև է, դա վիշապ է և ոչ թե աղջիկ:

Այս ասաց տղան ու հեռացավ իրանց տանից: Քիչ որ հեռացավ իրանց տանից՝ ճանապարհին նստեց: Քաղցած էր, ուտելու հաց չուներ, մի քանի հատ չորցրած ծիրան ուներ ջեբումը, հանեց կերավ և կորիզները թաղեց այնտեղ: Այդ կորիզներից հետո երեք ծիրանի ծառեր դուրս եկան:

2

Տղայի անունը Թաթուխ էր: Թաթուխը գնաց ընկավ շոլեշոլ, որ դուրս գա մի ուրիշ աշխարհ, բայց ո՛չ քաղաք գտավ, ո՛չ գյուղ . տեսավ՝ մի հովտի մեջ ոչխարներ են արածում, գնաց դեպի այն կողմը: Գնաց տեսավ, որ ոչխարների մոտ հովիվ չկա: Երեկոյան դեմ, երբ ոչխարի հոտը թեքվեց դեպի իր փարախը, Թաթուխն էլ նրանց հետ գնաց: Երբ որ հոտը փարախ հասավ, մեկ մարդ ու կնիկ դուրս եկան մի քարայրից, երկուսն էլ կույր, կթեցին իրանց ոչխարները շոշափելով, իրանց ուտելու բաժինը վերցրին մի ջոկ ամանում, տարան հաց բրդեցին մեջը և սկսեցին ուտել: Թաթուխը կամաց մոտեցավ բրդած ամանին և մի կողմից էլ ինքն սկսեց ուտել: Կույրերը չիմացան, որ մի նոր հացընկեր ունին, և թեև չկշտացան այս անգամ, բայց ձայն չհանեցին: Այս բանը կրկնվեց մի քանի անգամ: Մեկ օր էլ մարդն ասաց կնկանը.

— Ա՛յ կնիկ, այս քանի օր է՝ ես քաղցած եմ մնում, կաթն ամեն օրվա չափ է լինում, բայց ես չեմ կշտանում:

Կնիկն էլ ասաց.

— Ա՛յ մարդ, ես կարծում էի, թե դու սովորականից շատ ես ուտում, էնդուր եմ ես քաղցած մնում . ուրեմն, մենք երկուսս էլ քաղցած ենք մնում, չլինի՞ թե՝ մի ուրիշ մարդ մասնակից է լինում մեր սեղանին:

— Շատ հավանական է, որ այդպես լինի: Ես մի ուրիշ բան էլ եմ նկատել: Մինչև հիմա ոչխարները մենք էինք տուն քշում, բայց հիմա իրանք իրանց են ներս գնում,

երևի մի քշող կա նրանց: Գիտե՞ս ինչ է. հաց ուտելիս, երբ որ ես կհազամ, դու իսկույն երկու ձեռքդ մեկնի՛ր, ես էլ մյուս կողմից կպարզեմ, և այսպիսով, եթե մեր կողքին մարդ լինի, կգրկենք նրան:

Երեկոյին հաց ուտելիս մարդ ու կնիկ կատարեցին իրանց պայմանը և մեր Թաթուխին իրանց ճանկը գցեցին:

— Ո՞վ ես դու— ասացին,— ինչո՞ւ ես քեզ թաքցնում մեզանից:

Թաթուխն ասաց.

— Ես մի օտարական մարդ եմ, եկել եմ ձեր օջախն եմ ընկել, դուք եղեք ինձ հայր ու մայր, ես կլինիմ ձեզ որդի, հովվություն կանեմ և ձեզ կպահպանեմ:

— Շա՛տ լավ,— ասացին,— ուրեմն, քեզ հենց Աստված է ուղարկել մեզ համար, մենք զավակ չունինք, դո՛ւ եղիր մեզ որդի:

3

Մյուս օրը հայրը Թաթուխին պատվեր տվավ և ասաց.

— Լսի՛ր, որդի . երբ ոչխարը կտանես արածացնելու, ո՛չ ձախ կողմի սարը կտանես և ո՛չ աջ, այլ՝ ուղիղ մեր դեմուդեմի սարը կտանես:

— Շա՛տ լավ,— ասաց Թաթուխը, բայց հոր պատվերը չկատարեց: Երկրորդ օրը հոտը քշեց ձախակողմյան սարը և հանդիպեցավ այնտեղ մի դիվական հարսանիքի: Հավաքվել էին բոլոր քաջքերը և զուռնով ու դափով հարսանիք էին անում: Սրանք որ տեսան Թաթուխին՝ գնացին բռնեցին և քաշ տվին տարան իրանց խնջույքը: Ասացին.

— Տեսնում ես՝ հարսանիք է, մենք ամենքս զբաղված ենք, պետք է մեզ համար փայտ կոտրտես:

Թաթուխը հոժարեցավ և, կացինը ձեռքն առած՝ սկսեց ճեղքել մի ահագին գերան: Հենց որ գերանի ճեղքը բաց արավ մի քանի սեպով, կանչեց բոլոր

քաջքերին, թե՝ եկեք, եկեք, շո՛ւտ արեք, ձեզ մի նոր օյին ցույց տամ, որ ձեր հարսանիքի խնդությունը ավելի կատարյալ լինի: Հավաքվեցան բոլոր քաջքերը, նույնիսկ՝ փեսացուն ու հարսնացուն էլ:

— Աբա՛,— ասացին,— ի՞նչ օյին պիտի ցույց տաս:

Թաթուխն ասաց.

— Ձեռքներդ դրե՛ք այս ճեղքումը, ես հետո ցույց կտամ:

Ամենքն էլ շտապելով ձեռքները դրին գերանի ճեղքումը, որ շուտով տեսնեն օյինը:

Թաթուխն իսկույն սեպերը հանեց, և բոլոր քաջքերը միաբերան սկսեցին աղիողորմ ոռնալ:

— Վա՛յ, վա՛յ, կոտորվեցինք, այս ի՞նչ արավ այս մարդը . մի՞թե այսպես օյին կլինի:

Թաթուխն ասաց.

— Այդ դեռ առաջաբանն է, օյինը հետո պետք է լինի: Ասացե՛ք, դո՞ւք եք հանել իմ հորն ու մոր աչքերը և որտե՞ղ եք պահել… Մինչև նրանց աչքերը չտաք, ձեզ փրկություն չկա:

— Այո՛, այո՛, վա՛յ, վա՛յ,— ասաց մեկը, որի սիրտը ամենից շատ էր կսկծում ցավից…— Ահա այնտեղ է, այնտեղ, այն թփի տակին, գնա՛ վերցրու և ազատիր մեզ:

Թաթուխը գնաց վերցրեց աչքերը և եկավ հարցրեց.

— Աչքերը գտա, բայց ինչպե՞ս պետք է սաղացնեմ:

— Աչքերը կդնես իրանց տեղը և մեր նորահարսի աղլուխովը կշփես, իսկույն կառողջանան:

Թաթուխը գնաց վերցրեց նորահարսի աղլուխը:

— Դե, հիմա ազատի՛ր մեզ,— աղաղակեցին ամենքը:

— Կազատեի, բայց ո՞վ է երաշխավոր, որ դուք ձեր վրեժը չեք լուծիլ և մեծ պատառս ականջս չեք թողնիլ: Չէ՛, այդ հույսը մի՛ ունենաք ինձանից, ձեզ փրկություն չկա, լացե՛ք ձեր սև օրը:

Դևերի հարսանիքը սուգի փոխվեցավ: Աղաչանք, պաղատանք չազդեցին նրա վրա, ու ի՞նչ խելք կլիներ, եթե փրկեր: Կացինը ձեռն առավ մեր Թաթուխը և մեծից սկսած մինչև փոքրի գլուխները ջախջախեց, և այն սարը սրբեց դարանագործ դևերից:

4

Երեկոյին, երբ որ տուն դարձավ, կույրերի աչքերը դրավ իրանց տեղը, շփեց քաջքուհու աղլուխովը, և նրանք իսկույն առողջացան: Փաթաթվեցին Թաթուխին և, փոխ առ փոխ համբուրելով, չգիտեին ինչպես հայտնեն իրանց շնորհակալությունը և սրտների ուրախության անչափությունը:

Այս դեպքից սիրտ առած՝ մյուս օրը Թաթուխն իր հոտը քշեց դեպի աջակողմյան սարը: Հենց որ սարի գագաթը հասավ, մի ահագին մռնչյուն լսեց, նույնը լսեցին և ոչխարները և դողդողալով սկսեցին ետ-ետ քաշվիլ: Թաթուխը չկտրեց նրանց առաջը, բայց ուզեց ի՛նքն աչքովը տեսնել, թե ինչ գազան էր այդ մռնչողը:

Գնաց ձայնի ուղղությամբ, մինչև հասավ մի քարայրի, որի դռանը նստած մռնչում էր իրան անծանոթ մի գազան: Եթե ասեր՝ առյուծ է, առյուծ չէր, եթե ասեր՝ վագր է, վագր չէր, եթե ասեր վարազ է, վարազ չէր, բայց ինչ որ էր՝ մի սարսափելի գազան էր և իր կազմվածքովը ավելի շան նմանություն ուներ, միայն՝ շանից տասնապատիկ մեծ:

Մինչդեռ Թաթուխը, մի քարի տակ թաք կացած, գազանին էր մտիկ տալիս, գազանն արդեն վաղուց էր նկատել նրան:

— Է՛յ մարդ,— կանչեց գազանը մարդկային լեզվով,— ես ծնունդի վրա եմ, կարող չեմ տեղիցս շարժվիլ, ե՛կ ինձ ծնեցրու, մի՛ վախենար, քեզ մի վնաս չի լինիլ:

Երբ որ գազանը մարդու լեզվով խոսեց, Թաթուխը սիրտ առավ՝ ասելով մտքումը. «Մարդու լեզվով խոսողը մարդու խղճմտանք էլ կունենա, գնամ ազատեմ»:

Թաթուխը երբ որ մոտեցավ գազանին, գազանն ասաց.

— Եթե ջուխտ ծնեմ՝ քեզ ուտելու եմ, իսկ եթե կենտ՝ կյանքդ քեզ կընծայեմ:

— Դո՛ւ գիտես,— ասաց Թաթուխը,— յա՛ բախտ, ինչ կլինի՝ կլինի:

Գազանի ցնկնած առաջին կորյունը Թաթուխը ձգեց իր հովվական պարկի մեջ, երկրորդը՝ նմանապես, երրորդից հետո տեսավ, որ էլ չկա, այն դրավ գազանի առաջին և ասաց.

— Ահա՛ այս մեկն ես ցնկնել, և կարժե՞ր միթե սրա համար այդչափ մռնչալ:

Գազանն ամաչեց իր գազանությունից.

— Գնա՛,— ասաց,— կյանքդ քեզ եմ նվիրել, և եթե քո հոտն այս կողմը բերես, կարող ես ապահով լինել իմ կողմից, քեզ մի վնաս չի լինիլ:

5

Թաթուխը տուն տարավ նորածին լակոտները, որոնց աչքերը դեռ խփած էին, ու նրանց կերակրեց ոչխարի կաթով: Այդ լակոտները մեծացան ու դառան իբրև ամենահավատարիմ շներ իր համար:

Թաթուխը նրանց մեկի անունը դրավ Զանգի, մյուսինը՝ Զրանգի: Երբ որ մի տեղ էր գնում, տանում էր հետը, իսկ տանը եղած ժամանակ նրանց պահում էր շղթայակապ:

Սրա վրա անցավ տասը տարի կամ մի քիչ ավելի կամ պակաս, այդ Աստված գիտե. Թաթուխն ուզեց գնալ դեպի իր ծննդարանը, որ տեսնե՝ ի՞նչ վիճակի մեջ

են այժմ իր ծնողները: Իր այս միտքը հայտնեց իր նոր հորն ու մորը, նրանք էլ կամք տվին այն հուսով, որ շուտով կվերադառնա: Թաթուխը մի ման կաթով լցրեց, դրեց թարեքին և հորն ու մորն ասաց.

— Նայեցեք այս կաթին . երբ որ տեսնեք՝ գույնը փոխել է, կարմրել է կամ սևացել, իմացեք, որ ես մի նեղության մեջ եմ, իսկույն կարձակեք իմ Զանգին ու Զրանգին, նրանք ինձ օգնության կհասնեն:

Թաթուխը գնաց և հասավ երեք ծիրանի ծառերին, որոնք արդեն շատ բարձրացել և ահագին կոկ ծառեր էին դառել: Իջավ այդտեղ, փոքր-ինչ հանգստացավ և հետո գնաց իր ծննդարանը: Ի՞նչ ծննդարան… էլ ո՛չ մի շունչ չկար կենդանի, ամբողջ գյուղը մնացել էր կանգուն, բայց մեջը բնակիչ չկար: Թաթուխը ձիով էր գնում, հետն էլ մի խուրջին ուներ՝ ճամփի պաշարով լիքը: Ձին քշեց ուղղակի դեպի իրանց տուն և իջավ դռանը: Մտավ ներս և, ո՜վ հրաշք, տեսավ՝ իր քույրը նստած իրանց օջախի առջև, և ուրիշ ոչ ոք: Քույրը վեր կացավ, փաթաթվեց եղբոր շլնքին, ասելով.

— Դու բարո՜վ ես եկել, հազա՜ր բարով, իմ եղբայր, իմ աչքիս լույս, ո՞ւր էիր, ինչո՞ւ ուշացար այսքան:— Այս ասաց քույրը և շտապելով դուրս եկավ դուռը:

Տեսավ՝ ձին կապած, խուրջինը վրան: Խուրջինն ամբողջ կուլ տվավ և ներս գնաց եղբոր մոտ ու հարցրեց.

— Եղբա՛յր ջան, քեզ մատաղ, առանց խուրջինի՞ ես եկել:

— Այո՛,– պատասխանեց Թաթուխը և իսկույն հասկացավ, որ խուրջինը կուլ է տվել:

Քույրը մեկ էլ դուրս եկավ և ձիու մեկ ոտը կերավ ու ներս գալով հարցրեց.

— Եղբա՛յր ջան, քեզ մատաղ, ձիդ երե՞ք ոտով ես բերել:

— Այո՛,— պատասխանեց Թաթուխը:

Քույրը դուրս գնաց և ձիու երկրորդ ոտն էլ կերավ ու ներս գալով հարցրեց.

— Եղբա՛յր ջան, քույրդ քեզ մատաղ, ձիդ երկո՞ւ ոտով ես բերել:

— Այո՛,— պատասխանեց եղբայրը:

Քույրն շտապով դուրս գնաց և երրորդ ոտը կերավ ու էլի ներս գալով հարցրեց.

— Եղբայր ջան, ձիդ մի՞ ոտով ես բերել:

— Այո՛,— ասաց Թաթուխը, որի սիրտն արդեն սկսել էր դողդողալ: «Ձին ուտելուց հետո պիտի ինձ էլ ուտի . ի՞նչ պիտի անեմ ես, ինչպե՞ս պիտի ազատվեմ»,— մտածում էր նա:

Քույրը դուրս գնաց, չորրորդ ոտն էլ կերավ, էլի ներս եկավ և հարցրեց.

— Եղբա՛յր ջան, ոտքո՞վ ես եկել:

— Այո՛, քույրիկ ջան, ոտքով եմ եկել, ոտքով էլ պիտի գնամ, բայց չգիտեմ՝ պիտի թողնե՞ս, թե՞ ոչ:

— Վո՛ւյ, քոռանամ ես, եղբա՛յր ջան, ինչպե՞ս կթողնեմ, ահա քանի տարի է աչքս քո ճանապարհին է, թե՝ երբ պիտի եղբայրս գա, որ սրտիս մեջ տեղ տամ նրան: Ով գիտե քաղցած ես, սպասի՛ր, ես գնամ քեզ համար հաց բերեմ:

Քույրը դուրս գնաց թե չէ՝ տան անկյունից մի աքաղաղ դուրս եկավ և ասաց Թաթուխին.

— Ա՛յ տղա, քույրդ գնաց ատամները սրելու, որ գա քեզ ուտի, ճար ունես՝ տե՛ս:

— Ի՞նչ ճար անեմ, չգիտեմ,— ասաց տղան:

Աքաղաղն ասաց.

— Մուշտակդ հանիր, մեջը մոխրով լցրու, հերթիցը կախ արա, ինքդ դուրս եկ, փախիր: Նա կգա՝ կընկնի մուշտակիդ վրա, աչքերը մոխրով կլցվեն, մինչև նա աչքերը կմաքրե, դու բավական տեղ գնացած կլինիս:

Ինչպես ասաց աքաղաղը, տղան էլ այնպես արավ ու փախավ: Աղջիկը եկավ, տեսավ՝ եղբայրը չկա, մուշտակն ընկավ աչքովը, կարծեց նա ինքն է՝ եղբայրը, գազանի պես վրա ընկավ, քրքրեց, մոխիրը թափվեց վրան և աչք ու բերան լցրեց: Տեսավ որ խաբված է՝ սաստիկ կատաղեց, շուտով թափ տվավ մոխիրը, աչքերը սրբեց ու վազեց եղբոր հետևից:

Թաթուխը բավական հեռացել էր. ետ մտիկ տվավ, տեսավ՝ քույրն արդեն հասվեհաս է, ինքն էլ ջանք արավ, հասավ ծիրանի ծառերին և մագլցեց մեկի վրա:

Քույրը հասավ, փորձեց ինքն էլ բարձրանալ ծառը, չկարողացավ, սկսեց ատամներով կրծել ծառի բունը և այնքան կրծեց, որ բոլորովին կտրեց: Կտրած ծառն ընկավ երկրորդ ծառի վրա, տղան էլ նույն ծառի ծայրին նստեց: Աղջիկն սկսեց կրծել երկրորդ ծառը: Սա էլ կոտրվեց, ընկավ երրորդ ծառի վրա: Աղջիկն սկսեց կրծել երրորդ ծառը:

Այս միջոցին Թաթուխի հայրագիրն ու մայրագիրը նայեցին նշան դրած կաթին, տեսան, որ կարմրել է, իսկույն արձակեցին Զանգի-Զրանգին: Մտերիմ գազաններն իսկույն գտան իրանց տիրոջ հետքը, տեսան, թե ո՛ր կողմն է գնացել և ի՛նչ ճամփով, հսկայական ոստյուններ անելով մի ակնթարթում հասան իրանց տիրոջը: Վերջին ծառն արդեն ընկնելու վրա էր, երբ որ նրանք հասան: Թաթուխը նրանց տեսավ թե չէ՝ կանչեց վերևից.

— Զանգի-Զրանգի, հենց հո՛ւպ տվեք, հենց կո՛ւլ տվեք, որ մի պուտ արյուն կաթի:

Նրանք էլ այնպես հախոեցին աղջկանը և այնպես կուլ տվին, որ միայն մի պուտ արյուն կաթեց մի տերևի վրա:

Տղան իջավ ծառիցը, Զանգի-Զրանգին փաթաթվեցին նրա ոտներին և կաղկանձելով հայտնեցին իրանց ուրախությունը տիրոջ ազատության համար: Թաթուխն էլ նրանց գլխները շփեց և հայտնեց իր շնորհակալությունը: Հետո արյունոտ տերևը վերցրեց, ծալեց, դրավ ծոցումը և ընկավ ճամփա: Շատ գնացին թե քիչ՝ սրանք հանդիպեցին մի քարվանի: Քարվանի տերը որ տեսավ

Թաթուխի շները՝ շատ հավանեց և ասաց մտքումը. «Եթե այս առյուծանման շներն իմս լինին, էլ հարամուց երկյուղ չեմ ունենալ, հարյուր հարամի (քարվան կտրող ավազակ) էլ որ լինին, սրանք երկուսով ամենի պատասխանն էլ կտան»:

Հետո, դառնալով Թաթուխին, ասաց.

— Այ տղա, ե՛կ այդ շները տուր ինձ. քանի ջորի որ ուզես՝ իմ քարվանից վերցրո՛ւ իրանց բեռներով:

— Բոլոր քարվանդ էլ որ տաս, էլի չեմ տա,— ասաց Թաթուխը:

— Ուրեմն, դու քո երկու շանով ավելի՞ հարուստ ես, քան թե ես իմ ահագին քարվանով:

— Կարծեմ որ այդպես է,— պատասխանեց Թաթուխը:— Քո ահագին քարվանը քո կյանքը չի փրկիլ, դեռ կարող է քո մահվանդ էլ պատճառ լինել, որովհետև եթե հարամիքը գան՝ առաջ քեզ կսպանեն, հետո ապրանքդ կտանեն, իսկ իմ կյանքս ապահով է, քանի որ սրանք կան: Ուզենամ՝ այս րոպեիս քո բոլոր քարվանդ ձեռիցդ կխլեմ սրանց օգնությամբ, բայց ես հարամի չեմ, որ այդպես անեմ:

Այսպես խոսելով բավական տեղ գնացին, հետո քարվանի տերն ասաց.

— Որովհետև շներդ ինձ չես տալիս ոչ մի գնով, ե՛կ ես քեզ մեկ հեշտ բան կասեմ, եթե իմանաս՝ իմ քարվանը քեզ, իսկ եթե ոչ՝ քո շներն ինձ:

Թաթուխն ասաց.

— Համաձայն եմ. ասա՛, տեսնեմ՝ ի՞նչ պիտի ասես:

— Ահա՛ տես իմ այս ձեռիս գավազանը . եթե իմանաս, թե՝ սա ինչի՞ է, իմ քարվանը քեզ, իսկ եթե չիմանաս՝ քո շներն ինձ:

— Շատ բարի,— ասաց Թաթուխը և սկսեց իր գիտեցած բոլոր ծառերի անունը տալ, ասելով՝ հոնի է, զկռի է, սզնի է, բոխի է, աճարքի է, լորի է, թխկի է, տկողնի

է, կաղնի է… և այսպես շատ ծառերի անուն տվավ, մինչև որ բոլոր գիտցածը հատավ, բայց ոչ մեկն էլ այն չէր: — Ուրեմն, շներն ի՛մն են,— ասաց քարվանի տերը,— կապիր դրանց և տուր ինձ:

— Սպասի՛ր, դեռ էլի մտածեմ,— ասաց Թաթուխը.— մի ծառի անուն գիտեմ, ահա՛ լեզվիս ծայրին է, բայց ուղիղ միտս չի գալիս, որ ասեմ . ես հաստատ գիտեմ, որ ա՛յն պիտի լինի:

Այս միջոցին ծոցումը մի բան սկսեց ճրրալ ու վերջը որոշ ձայնով ասաց. — Ճրրր… ճրրր ճա՛պկի, ճրր ճա՛պկի, ճա՛պկի:— Այս ասողը ծոցումը դրած արյունի կաթիլն էր:

— Գտա՛, գտա՛,— բացականչեց Թաթուխը և, գավազանից բռնելով, ասաց,— ճապկի է:

— Գտա՛ր,— ասաց քարվանի տերը,— քեզ արժանի է իմ քարվանը:

— Բոլոր քարվանդ ինձ հարկավոր չէ,— ասաց Թաթուխը,— ես մի հովիվ մարդ եմ, վաճառական չեմ. մի բեռը շորեղեն տուր, տանեմ ինձ համար աղջիկ ուզեմ, պսակվեմ, այդ էլ բավական է ինձ:

Քարվանի տերն ընտրեց ընտիր ճոթեղեն և, ինչ զարդ ու զարդարանք որ պետք էր հարսի ու փեսայի համար, բարձեց մի ջորու վրա և տվավ Թաթուխին:

Մի քիչ որ հեռացավ Թաթուխը՝ տեսավ, որ ծոցումը մի բան է պրպտում: Ձեռքը ներս տարավ, որ տեսնի՝ ի՞նչ է, և դուրս քաշեց մի ահագին օձ: Արյունի կաթիլը դառել էր օձ և գլուխն արդեն հանել էր և մեկնել դեպի Թաթուխի բուկը: Թաթուխը դեն շպրտեց այդ օձը, որ ամեն մի վայրկյանում հաստանում և երկարում էր, որ վիշապ դառնա, և ասաց իր շներին.

— Զանգի-Զրանգի, հենց հո՛ւպ տվեք, հենց կո՛ւլ տվեք, որ մի պուտ արյուն չկաթի:

Շներն այսպես էլ արին և վիշապ աղջկա հետքը կտրեցին:

Թաթուխը հասավ տուն՝ ամեն բարիք բարձած ջորուն: Իր համար աղջիկ ուզեց, պսակվեց:

Նրանք հասան իրանց մուրազին, դուք էլ հասնեք ձեր մուրազին: